

No «Kājām gaisā» līdz Dailes teātra skatuvei.

Katrīna Grīga

Lidija Kirillova

Foto no K. Grīgas albuma

Aktiera profesija iemāca daudz, tajā skaitā mainīties arī ārēji – būt romantiskai, traģiskai, smieklīgai, dramatiskai

Katrīna Grīga – dzimusi 1996. gada 8. janvārī. 2012. gadā absolvējusi Preiļu 1. pamatskolu, 2015. gadā – Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāziju, mācījusies Preiļu Mūzikas un mākslas skolā. 2021. gadā absolvējusi Latvijas Kultūras akadēmiju dramatiskā teātra aktiera specialitātē. Dailes teātra aktrise kopš 2021. gada.

Tādi īsumā ir Katrīnas oficiālie biogrāfijas dati. Dailes teātra mājaslapā pieejams saraksts ar viņas spēlētajām lomām, kas, jāteic, dažu gadu laikā ir pietiekami liels, lai jaunā aktrise sevi parādītu kā vispusīgu personību. To skaitā ir Blanša Tenesija Viljamsa «Blanša. Baltais mežs», Viktorija Knuta Hamsuna lugā «Viktorija» Valmieras teātrī. Seko Karīna Henrika Ibsena «Brands», Elza Fransuāzas Sagānas «Ēsiet sveicinātas, skumjas», Līza Ērika Marijas Remarka «Trīs draugi» un citas. Vēl jāmin Paula televīzijas seriālā «Nemīlētie», daudzsēriju filma «Nelūgtie viesi».

Esmu pārliecināta, ka Preiļos ir pulciņš teātramīļu, kuri apmeklē Dailes teātri tieši Katrīnas dēļ. Viena no tiem ir Vilhelmīne Jakimova – Preiļu novada Bērnu un jauniešu centra teātra trupas «Kājām gaisā» vadītāja. «Kājām gaisā» ir kolektīvs, kurā arī Katrīna Grīga, ieklausoties skolotājas padomos, iemēģināja sevi uz skatuves. Vilhelmīne atceras, ka pirmā iepazīšanās ar teātri viņas vadītajā pulciņā Katrīnai bijusi 2011. gadā. «Ar pirmajām dienām es kā skolotāja apjautu, ka meitenei ir Dieva dots talants šupulī ielikts,» saka pedagoge. «To nevar noslēpt, tas redzams uzreiz. Ko citam vajag drillēt ilgstoši, Katrīnai nāca tik viegli. Viņai bija savs redzējums uz visām lietām. Piemēram, etīdes spēlējot, bija sajūta, ka viņa jau iepriekš bija vērojusi konkrēto personāžu dzīvē. Katrīnā bija tas, ka viņa jau toreiz spēja ļoti dziļi just, redzēt un analizēt, bet galvenais – mācēja visu izlaist caur sevi.

Viņai aktiermeistarība nāk līdzī caur uzkrāto pieredzi. Pēdējā izrādē, kur Katrīnu

redzēju, bija «Mājoklis». Pēc tam lasīju teātra kritiķes recenziju. Ziniet, cik patīkami bija šajā recenzijā lasīt, ka tikai Katrīna Grīga ar savu sajūtu bagāžu visu bija izdarījusi godam. Man tas bija tāds prieks! Viņa ir trīs pakāpes augstāk nekā citas aktrises šajā izrādē. To saku ne jau tāpēc, ka Katrīna ir mana audzēkne, bet tāpēc, ka viņa ir dzirksts. Tas, ko viņa ir izgājusi, mācoties pie pasniedzējiem Indras Rogas un Mihaila Gruzdova vadītajā Latvijas Kultūras akadēmijas Dramatiskā teātra aktiermākslas kursā, tas bija elles darbs.

Vēl gribu piebilst, ka mums katru vasaru ir tā saucamā Teātra skolas diena «Soli pa solim». Tad braucam uz «Silmalām» Rušonas pagastā, uz kuriem aicinu arī Katrīnu kā pedagogi. Visu dienu viņa bērniem vada aktiermeistarības nodarbības. Pēc tam viņi raksta atsauksmes, tās vienmēr ir ļoti pozitīvas. Viņa ne tikai māca, bet arī iedvesmo.

Zinot, cik grūti Katrīnai nācies strādāt ar sevi studiju laikā, priecājos, ka viņa spēj neapvainoties, konstruktīvi uzņemt kritiku, celties un iet tālāk. Gribu novēlēt viņai izturību, garu un veiksmīgu aktrises mūžu.»

Saruna ar jauno aktrisi Katrīnu Grīgu notika attālināti. Viņa – Rīgā, nelielā atelpas brīdī starp mēģinājumiem, izrādēm, ikdienu un naktsmieru. Es – Preiļos. Lai arī vakars, Katrīnas balss skan enerģijas pilna.

Kāds pašai šķiet ceļš no studijas «Kājām gaisā» līdz Dailes teātrim? No bērības izsapņots vai nejaušs?

– Domāju, ka manā gadījumā tas nebija apzināts bērības sapnis. Kad nokļuvu «Kājām gaisā», tam nebija nekāda sakara ar to, ka gribētu kļūt par aktrisi. Vienkārši klases meitenes un draudzenes no pamatskolas jau darbojās teātra pulciņā, brauca ekskursijās, bija jautri piedzīvojumi, notikumi. Man arī gribējās būt daļai no tā visa. Sākumā tas vairāk bija draugu kopā būšanas pasākums. Man pulciņā patika, bet tas bija mazliet vieglprātīgi un bezatbildīgi. Pilnīgi nemaz nebija domas, ka varētu sevi virzīt šajā profesijā.

Tajā pašā laikā atceros mirkli devītajā klasē. Eju pa ielu un domāju – par ko gan gribu kļūt? Kas ir mans aicinājums, kas man jādara? Skatījos mākoņos, un pēkšņi atbilde nokrita. Apmātības pilna atbilde – aktrise, aktrise, aktrise... Bet tam nebija pilnīgi nekāda racionāla pamatojuma, bērībā biju pilnīgi pretējs tipāzs tam bērnam, kas varētu izvēlēties radošu, uz publiku tendētu profesiju. Biju noslēgta, kautrīga, tāpēc doma likās tik neiespējama. Tomēr tagad apzinos, ka tā bija tikai viena no ārējām čaulām. Sajustais adrenalīns virzīja mani uz priekšu. Tas bija dvēseles aicinājums, kas atnāca no zemapziņas. Jā, aktiera profesiju neizvēlējos ar racionālu prātu. Dzīvojot mazā ciematā, nebiju daudz redzējusi teātri vai mākslas kino, vārdu sakot, man nav izskaidrojuma. Domāju, Dievs mani tā ievirzīja. Šobrīd, atskatoties uz savu bērību, viss sakrīt un paliek izgaismots. Man ir jārada, tikai tad es elpoju un dzīvoju pilnvērtīgi. Māksla vienmēr bijusi manas dzīves sastāvdaļa, veids, kā komunicēt ar pasauli un pašai ar sevi.

Teātra trupas vadītāja Vilhelmīne gan teica, ka jutusi – tajā bērībā ir iekšā.

– Laikam jau viņai taisnība.

Kad vecākiem paziņojāt savu lēmumu, ko viņi teica?

– Viņi neatbalstīja. Vairāk bija kategorisks nē. Ar to arī sākās mans iekšējais ceļojums pašai pie sevis, pie sava kodola un būtības. Tas provocēja vislielākās pārmaiņas manā dzīvē. Sākās iekšējais protests, milzīga sacelšanās pret vidi, kurā dzīvo, tāda revolucionāra enerģija. Tobrīd nekas mani nespēja apstādināt. Par to esmu ļoti pateicīga savai dvēselei, temperamentam un iekšējai ticībai.

Foto no K. Grīgas albuma

Katrīna Grīga kopā ar Preiļu novada Bērnu un jauniešu centra teātra trupas «Kājām gaisā» dalībniekiem vasaras nometnē. Te Katrīna nav tikai aktrise, viņa ir aktiermākslas pedagoge

Tagad noliedzēji domas droši vien mainījuši?

– Nezinu, bet arī tajā gadījumā, ja nebūtu mainījuši, mums katram ir savs ceļš ejams. Neesmu cilvēks, kurš sekos kāda norādēm un vēlmei ielikt konkrētā veidolā. Es vienkārši uzticējos sev un savam aicinājumam. Savus vecākus es ļoti mīlu, paldies viņiem par visu, ko man devuši. Bez viņiem nebūtu Katrīnas. Pārējais paliek manās rokās.

Cik zinu, ceļš līdz aicinājuma īstenošanai nebija vienkāršs.

– Ar pirmo piegājienu akadēmijā nemaz neiestājos. Ļoti labi, ka tā, jo tas nebija mans laiks. Kad vienas durvis neveras, jāmeklē citas iespējas iekļūt iekšā. Iekšēji zināju, lai notiek, kas notikdams, es iestāšos. Tomēr bija sāpīgi netikt uzņemtai Kultūras akadēmijā aktieros. Sāpēja sajūta, ka apstiprinājušās apkārtējo domas – es nevaru kļūt par aktrisi.

Pēc pirmās reizes pagāja divi gadi. Kursu Valmieras teātrim uzņēma Indra Roga un Mihails Gruzdovs. Tur jau es gāju ar cita veida pārliecību. Biju gatava, tas bija mans laiks, un es iestājos. Iestājekšāmenu beigās raudāju, emociju saviļņojums bija milzīgs. Eksāmenu nedēļas laikā piedzīvoto nekad nevarēs izsvītrot no dzīves. Tajā brīdī sākās interesantākais un sarežģītākais dzīves ceļš, ko esmu pieredzējusi.

Iedomājos, ka studiju laikā arī slodze bija liela.

– Ļoti liela slodze. Daudziem kritiskais punkts studiju laikā ir otrais, trešais kurss. Akadēmijā cilvēku sāk veidot no jauna un palīdz nokļūt pie tās patiesās sejas, ar kādu esam dzimuši. Novāc jebkādas līdz tam izstrādātos priekšstatus par to, kas tu esi. Tevi lauž, pārveido, nomainās tavš skatījums uz pasauli, uz sevi, uz cilvēkiem. Tu sāc sevi iepazīt. Veidojas jauns naratīvs pret pasauli, pret vertikāli un horizontāli. Tā ir labākā skola sevis iepazīšanai un cilvēku antropoloģijas izpētei. Tas viss kopumā rada arī krīzes momentus. Grūti ir gan fiziski, gan mentāli. Taču, kad visu pabeidz, tu izej ārā pavisam cits cilvēks.

Jūsu kursu uzņēma kā Valmieras teātra jaunos aktierus. Kā nokļuvāt Dailes teātrī?

– Valmieras teātrī bija manas pirmās lomas un pirmās izrādes.

Dailes teātrī nokļuvu, vēl studējot akadēmijā. Mihails Gruzdovs veidoja diplomdarba izrādē «Blanša. Baltais mežs». Loma un izrādē, kas manī atstājusi bezgalīgi dziļas pēdas. Pasniedzējs un režisors Gruzdovs ļāva man piedzimt kā māksliniecei. Es mūžīgi būšu viņam pateicīga par visu, ko viņš man devis. Sirdī mūžīgi kopā ar viņu, ar ģeniālo meistarību, provokatoru.

Ap to laiku man piezvanīja Viesturs Kairišs, piedāvāja nākt uz Daili. Es piekritu. Režisori tā dara – seko līdzī jauniešiem, vēro un izvēlas sev piemērotākos.

Manuprāt, Daile šobrīd ir labākais teātris jauniem censoņiem. Ziniet, es pat teātra ēkā enerģētiski jutos kā elpojot kalnu gaisu, tik daudz plašuma. Vide ir ļoti svarīga vietā, kur tu pavadi lielāko daļu savas dzīves.

Vai veicat kādus pierakstus par savām lomām? Lai pēc gadiem atcerētos...

– Nē, neveicu. Taču lomas jau nav iespējams aizmirst, varbūt vienīgi vecumdienās, kad demence piemeklēs (*smejas*). Lomas paliek ar tevi, kaut kur ķermenī nosēžas un paliek sūnu atmiņā. Par to esmu pārliecināta.

Kāda loma jums pašlaik ir vistuvākā?

– Blanša. Atceroties šo lomu, asinis vārās kā neprātīgas.

Nesen pie skatītājiem nonāca «Brands» Viestura Kairiša režijā, kur spēlēja Karīnu. Iesaku visiem noskatīties, jo tas ir augstas klases mākslas darbs. Izcila dramaturģija, labs aktieru un režisora sniegums. Es izbaudu spēlēt tik dziļā un daudzdimensioālā darbā. Mani vienmēr interesējusi cilvēka transformatīvā daba un mainīgums. Tieši transformācijas, iekšēju un ārēju pārmaiņu process mani vienmēr vilinājis, psiholoģija, kas slēpjas aiz cilvēku ārējiem veidoliem un rīcības motīviem.

Kad izrāde beidzas, kā dabūt izdzīvoto tēlu no sevis laukā?

– Novelc tērpu, noņem grimu un ieej karstā dušā.

Tik vienkārši?

– Nē, reizēm nav vienkārši. Zemapziņa turpina dzīvot, bet ar laiku saproti, kā pārslēgties. Ģimene zina, ka tad, kad beidzas kāds liels iestudējums, vismaz piecas dienas esmu absolūtā miega bada stāvoklī. Tad guļu, jo uzskatu, ka labākās zāles ir miegs, ja vien to atļauj laiks un nesākas nākamais jauniestudējums. Jāsaprot realitāte, kurā tu atrodi, un jānāk ātri pārslēgt impulsus. To iemācās.

Daba man palīdz, dod atelpu no kustības, domāšanas, no cilvēkiem. Kādu laiku vienkārši jāpabūt kopā ar sevi, kad uz tevi neskatās tūkstošiem acu, laiks, kad nenotiek intensīva analizēšana un radīšana.

Vai bieži izdodas paciemoties mājās un Latgalē?

– Reti jau sanāk, reti. Bet, kad sanāk, tad es braucu. Preiļi un mājas Rudzātos man ir miera osta, kur satikt ģimeni, staigāt pa mežu. Mājas ir ārpus pilsētas, mežu ielokā. Apkārt absolūti neskarta daba, kur nav pat kaimiņu. Ir tikai suni, māja, mežs. Tur ir pirmatnējā brīvība, ko ļoti, ļoti mīlu. Daba un zeme ir resurss, kur es atjaunojos. Rīgā uz trocāriem tas nesanāk, vajag izrāvienu. Dabā pie zemes krūts es jutos dzīva. Un vēl dzīva es jutos uz skatuves, tur esmu es pati. ▀

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «No «Kājām gaisā» līdz Dailes teātra skatuvei. Katrīna Grīga» un šīs lappuses saturu atbild SIA «Vietējā»».

MAF
Mediju atbalsta fonds